מתני' [א]הנודר מן התמרים מותר בדבש תמרים מסתוניות מותר בחומץ סתוניות רבי יהודה בן בתירא אומר כל ששם תולדתו קרויה עליו ונודר הימנו אסור ביוצא הימנו וחכמים מתירים: גמ' [חכמים] היינו ת"ק [ב]איכא בינייהו הדא דתניא כלל זה אר"ש בן אלעזר כל שדרכו (א) לאכול ודרך היוצא ממנו לאכול כגון תמרים ודבש תמרים נדר בו [א] אסור ביוצא ממנו נודר מיוצא ממנו [ב] אסור בו כל שאין דרכו לאכול ודרך היוצא ממנו לאכול נודר בו אין אסור אלא ביוצא ממנו שלא נתכוון זה אלא ליוצא ממנו: מתני' [ג]הנודר מן היין מותר ביין תפוחים [ד]מן השמן מותר בשמן שומשמין [ה]מן הדבש מותר בדבש תמרים מן החומץ מותר בחומץ סתוניות [ו]מן הכרישין מותר בקפלוטות מן הירק מותר בירקות השדה שהוא שם לוויי: גמ' תניא (ה) [ז]הנודר מן השמן בארץ ישראל מותר בשמן שומשמין ואסור בשמן זית ובבבל אסור בשמן שומשמין ומותר בשמן זית [ח]מקום שמסתפקין מזה ומזה אסור בזה ובזה פשיטא לא צריכא דרובא מן חד מסתפקין מהו דתימא איזיל בתר רובא קא משמע לן (ג) [ט]ספק איסורא לחומרא הנודר מן הירק בשאר שני שבוע אסור בירקות הגינה ומותר בירקות השדה ובשביעית אסור בירקות השדה ומותר בירקות הגינה אמר רבי אבהו משום רבי חנינא בן גמליאל לא

רש"י

מתני' מן הסתוניות. היינו ענבים קשים שמניחן בכרם כל ימי הסתיו ועושין מהן חומץ: כל ששם תולדתו קרויה עליו. כגון חומץ זה שיוצא ממנו קרוי נמי על שם אמו חומץ סתוניות ולא חומץ סתם: נדר ממנו אסור ביוצא וכו'. והכי נמי כי נדר בסתוניות אסור נמי בחומץ היוצא ממנו: וחכמים מתירין. וקא פריך בגמרא היינו תנא קמא דקתני מותר בחומץ סתוניות: גמ' נדר בו. בתמרים: אסור ביוצא ממנו. בדבש תמרים: כל שאין דרכו לאכול. כגון סתוניות דדרך היוצא ממנו לאכול והן עצמן אין דרכן לאכול. תנא קמא דמתניתין דאמר מותר בחומץ סתוניות לית ליה דרבי שמעון בן אלעזר אלא קסבר נדר בו אין אסור אלא בו אע"ג שאין דרכו לאכול וחכמים תנא בתרא אית להו דרבי שמעון בן אלעזר ודקתני וחכמים מתירים בו בגופו אבל ביוצא ממנו לא דאין אסור אלא ביוצא ממנו והיינו כר' שמעון בן אלעזר דאמר לא נתכוון זה כו' ורבי יהודה בן בתירא היא אוסר בו וביוצא הימנו: מתני' מן השמן. משמע שמן זית להכי מותר בשמן שומשמין: כרישין.(ב) קטנית: מותר בירקות השדה. דהיינו שם לווי ירק השדה ולא ירק סתם: גמ' מותר בשמן שומשמין. לפי שאין מלוי בא"י שמן שומשמין אלא שמן זית ובאותו שמן נדר: מזה ומזה. משמן זית ומשמן שומשמין: ספק איסורא לחומרא. ומשמן שמסתפקין בו נדר בין רב בין מעט: אסור בירקות הגינה. גרי"ס המור"ה במסכת"א ז"ו. ומותר בירקות השדה(ג) שעליהן סומכין בשביעית שהפקירו הגנות לעניים ואין מסתפקין אלא בירקות השדה:

גמ'

ר"ן

כולי האי לדיוקא משמע דדעתיה אכל מאי דנפיק מינייהו. וכי תימא תינח בשאני טועם כיון דלא צריך וקאמר אפושי איסורא הוא אבל שאני אוכל מאי איכא למימר דהא כיון דלא סגי ליה אם אמר קונם פירות האלו דאי הכי משמע בין באכילה בין בהנאה ואיהו לא בעי למסרינהו אלא באכילה הלכך כי אמר שאני אוכל ליכא שום הוכחה למיסר אפילו ביוצא מהן איכא למימר דכיון דהוה מצי למימר קונם פירות האלו באכילה עלי וקאמר שאני אוכל אף יוצא מהן משמע. ואמרו לפי זה דבשבועה דלא מצי למימר באכילה עלי דלשון נדר הוא ועל כרחיה אית ליה למימר שאני אוכל לא מיתסר ביוצא מהן. ואחרים אומרים זה הוא דעת הרמב"ם ז"ל(ד) דלא שנא נדר ולא שנא שבועה דלאו משום יתורא דלישנא הוא אלא שהלשון בעצמו מוכיח כן דלשון שאני אוכל ושאני טועם משמע שאוסר כל אכילה וטעימה הבאה מהם: מתני' הנודר מן התמרים וכו' מסתוניות מותר בחומץ סתוניות. סתוניות ענבים שאינם מתבשלים ועומדים בימי החורף: כל ששם תולדתו קרויה עליו. כגון דבש תמרים וחומץ סתוניות: וחכמים מתירים. בגמרא פריך היינו ת"ק. ואיכא למידק תנא קמא מני לא ר' יוסי ולא רבנן דהא אמרינן לעיל [נג:] בפלוגתא דקוס וחלב דלכל היכא דקרו ליה קומא דחלבא אסור אפילו לרבנן ודבש תמרים וחומץ סתוניות ליתסר מהאי טעמא [וי"ל] דלא דמי דאילו גבי קוס דחלב הקוס לא נשתנה מצורה לצורה דמעיקרא נמי כשהיה מעורב בחלב באותה צורה עצמה היה אבל הכא הרי נשתנה הגוף. הרשב"א ז"ל. ועוד דבקוס כי קרי ליה קומא דחלבא מפני שעדיין תורת חלב עליו קרו ליה ולא להפריש בין זה לאחר שאין נקרא קוס אלא זה אבל הכא כי אמרו דבש תמרים וחומץ סתוניות לא שיהא עדיין תורת תמרים וסתוניות עליהן אלא להפריש בין דבש תמרים לדבש אחר ובין חומץ סתוניות לחומץ אחר: גמ' חכמים היינו ת"ק איכא בינייהו הא דתניא כלל אר"ש [צ"א] כל שדרכו לאכול ודרך היוצא ממנו לאכול כגון תמרים ודבש תמרים נדר בו אסור ביוצא ממנו (ה)[ביוצא ממנו] אסור בו וכל שאין דרכו לאכול ודרך היוצא ממנו לאכול נדר בו אסור ביוצא ממנו. כך גרסינן בהלכות הרמב"ן ז"ל. וה"פ דבהא פליגי ת"ק פליג אדרשב"א בתרווייהו דסבירא ליה לתנא קמא דבין דרכו לאכול בין אין דרכו לאכול אסור בו ולא ביוצא ממנו ורשב"א סבירא ליה דבשדרכו [לאכול] ודרך היוצא ממנו לאכול אסור בשניהם ובשאין דרכו לאכול ודרך היוצא ממנו לאכול אסור ביוצא ממנו ולא בו ובהא מפיך ליה לת"ק לגמרי. ור' יהודה בן בתירא סבר לה כר"ש בדרכו [לאכול] ודרך היוצא ממנו לאכול דאסור בשניהם ופליג עליה בשאין דרכו לאכול ודרך היוצא ממנו לאכול דרבי יהודה בן בתירא לא שני ליה ומיתסר נמי בתרווייהו ולרשב"א שני ליה ולא מיתסר אלא ביוצא ממנו. ורבנן בתראי דמתני' היינו ר' שמעון בן אלעזר ושריותא דידהו קאי אאין דרכו לאכול דשרי הוא גופיה. ומשמע לי דמשום הכי משמע ממלתייהו דלהאי גוונא [קאי] מדקתני סתמא וחכמים מתירים דמשמע דאתרווייהו פליגי ובמאי [דשוו] ת"ק ור' יהודה לאיסורא שרו אינהו ומש"ה פשיטא דאסתוניות קאי דאיכא טעמא להיתרא דמשום שאין דרכו לאכול איכא למימר דלא נתכוון אלא ליוצא מהן דאתמרים דשוו נמי תרווייהו לאיסורא ליכא למימר דשרו רבנן בתראי מן התמרים לאישרי בתמרים גופייהו ליכא טעמא להיתרא: ולענין הלכה קיימא לן כתנא קמא דבין בתמרים בין בסתוניות אינו אסור אלא בהן אבל לא בדבש וחומץ שלהן: מתני' הנודר מן היין מותר ביין תפוחים. דכיון שיש לו שם לווי לא מיקרי יין סתם: מותר בקפלוטות. דלא הוי בכלל כרישין: מותר בירקות השדה. דסתם ירק לא משמע אלא ירק גינה: (ו)אספרגוס. מין כרוב הוא: אסור מן המקפה. תבשיל עב של גריסין ואסור משום דקרו ליה מקפה דגריסין: ר' יוסי מתיר. דבאתריה קרו למקפה מקפה ולגריסין גריסין: אסור בשום. משום דמקפה כולל כל דבר קפוי ועבה ושום נמי קרוי מקפה על שם שממחין אותו במעט מים ונאכל בכך: מותר לכוס חיים. שהכוסס אינו כוסס אחת אחת בפני עצמה אבל פת כיון שהוא גוף אחד חיטה מיקרי. והכי איתא בירושלמי דגרסינן התם [סופ"ו] חטה ואת מר כן בתמיה אמר רבי יוסי ארחא דבר נשא מחמי פיתא נקטה(ז) ומימר בריך דברא הדא חיטתא: גמ' מותר בשמן שומשמין. דבא"י אינן מסתפקין כלל אלא בשמן זית: ספק איסורא לחומרא. וכיון דאיכא מיעוטא דמסתפקי מההוא מינא איכא לספוקי דלמא אפי' לאלו נתכוון: אסור בירקות הגינה. דסתם ירק של גינה משמע ולא ירק שדה שיש לו שם לווי מיהו אפ"ה הנודר מן היין אסור בחמרא מבשלא. וכן כתב הרמב"ן ז"ל ולא דמי לירקות השדה דהני מינא אחרינא נינהו אבל חמרא וחמרא מבשלא חד מינא נינהו ומפני שנתבשל לא הפסיד שמו: בשביעית אסור בירקות השדה. אם נדר בשביעית א"א לומר שנתכוון לירק גינה דהא אין זורעין ולא נוטעין בשביעית אלא ודאי לירק השדה שעולה מאליו נתכוון:

אבל

תוספות

מהם ועוד נשמעינן שאם אדם אוסר שלא יאכל בשר עד זמן פלוני שאסור ברוטב דהא בהא תליא דאי יוצא מהם אסור ה"נ נתינת טעם אסור דמדמה לה להדדי: הנודר מן התמרים מותר בדבש. פירוש דאמר קונם תמרים עלי מותר בדבש היוצא מהם דדבש איקרי תמרים [לא איקרי] וקשה אמאי לא תנא הכא כדקתני בשאר בבי תמרים אלו שאני טועם אסור ביוצא מהם: בסתוניות. ענבים קשים ורעים לאכול מותר בחומץ היוצא מהן: כל ששם תולדתו עליו. פירוש שאינו מפסיד שמו הראשון כמו דבש תמרים ששם תמרים עליו נדר בתמרים אסור בדבש: וחכמים מתירין. בגמ' פריך היינו תנא קמא: מותר ביין תפוחים. דסתם יין דענבים קאמר: מותר בשמן שומשמין. דסתם שמן הוא שמן זית: מותר בדבש תמרים. דסתם דבש זהו דבש דבורים: מותר בחומץ סתוניות. דסתם חומץ מיין טוב שהחמיץ: מן הכרישין מותר בקפלוטות. אע"פ שממין כרישין הן באו שיש להן שם לווי: מן הירק סתם מותר בירק שדה. דסתם ירק של גינה: חכמים היינו ת"ק. דשרי בדבש תמרים איכא בינייהו דתניא כו' כל שדרכו לאכול כו' ומיירי שאם תולדתו עליו דאל"כ לית ליה [הנודר] בענבים מותר ביין וכל שאין דרכו לאכול כגון סתוניות שאין דרכן לאכול וחומץ שלהם דרכו לאכול: נדר בו אינו אסור אלא ביוצא ממנו. ת"ק לית ליה דרבי שמעון וחכמים אית ליה דרבי שמעון [ולאו לגמרי כר"ש סבירא להון] דודאי בדבש תמרים לא סברי כוותיה אלא בדינא דסתוניות וה"ק וחכמים מתירין בתמרים לאכול בדבש אבל בסתוניות לא שרינן בחומץ וקשה דהוה להו למיתני וחכמים אוסרין בסתוניות והר"ם פי' לפי מה שפירש דסתוניות אין דרכן ליאכל אלא היוצא מהם יש לפרש ת"ק ורבי יהודה בן בתירא לית להו דר"ש בן אלעזר דאסרו בסתוניות גופייהו ולא אסרי אלא ביוצא מהם וי"מ איכא בינייהו דת"ק נקט מן התמרים מותר בדבש משמע דלדוקא בתמרים וסתוניות שהם ראויין אסור בהם ומותר ביוצא מהם הא נדר מדברים שאינם ראוים לאכול אסור בין בהם בין ביוצא מהם: בשאר שני שבוע אסור בירקות גינה ומותר בירקות שדה. דסתמא מירקות גינה נדר דירקות שדה יש להם שם של לווי בכל שאר שני שבוע ומרישא שמעינן לה דקתני מותר בירקות שדה אלמא אסור בירקות גינה אבל סיפא איצטריך ליה: בשביעית. פירוש שנדר בשביעית דירקות שדה מצויין בשביעית שבאות מאליהן אבל ירקות גינה אינם באין אלא על ידי זריעה הלכך סתם ירקות בשביעית ירקות שדה היא: בארץ ישראל. דסתם שמן שלהן של זית: מהו דתימא זיל בתר רובא. ולא נתכוון לאסור עצמו אלא באותו מין שמסתפק הרוב קמ"ל דגם מאותו שמסתפקים המיעוט אסר עצמו:

עין משפט נר מצוה

יג א מיי' פ"ט מהל' נדרים הלכה יד סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן ריז סעיף יג:
יד ב מיי' שם טוש"ע שם בהג"ה:
טו ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף טו:
טז ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף יז:
יז ה מיי' טוש"ע שם סעיף יד:
יח ו מיי' שם הל' י טוש"ע שם סעיף י:
יט ז ח ט מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעיף יז:

מוסף רש"י

בקפלוטות. כרתי (ביצה יז: ע"ז לח:).

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פ"ג ע"ש], ב) [כתובות עג: וש"נ], ג) [נ"א ובשביעית אסור בירקות השדה שעליהן כו'], ד) [פ"ט מהל' נדרים הלכה יד], ה) ס"י, ו) מכאן עד סוף המתני' שייך לע"ב, ז) בירושלמי: נקייה,

הגהות הב"ח

(א) גמ' שדרכו ליאכל. וכן בכל העמוד: (ב) רש"י ד"ה כרישין קטנים קפלוטות גדולים הס"ד:

הגהות הגר"א

[א] גמ' נדר בו אסור. נ"ב גירסת הירושלמי מותר וכן עיקר: [ב] שם מיוצא ממנו אסור. נ"ב מותר ככ"ע (ועי' בהגר"א יו"ד סי' רי"ז ס"ק י"ח) וכפירוש ר"מ בתוס' וכ"ד הרמב"ם ופסק כחכמים:

פירוש הרא"ש

מתני' סתוניות. ענבים רעים ונשארים בגפנים עד ימות הסתיו ואינן ראויין ליין ועושין מהם חומץ ואית דגרסי ספוניות כמו סופי ענבים: כל ששם תולדתו קרויה עליו. אף כי נשתנה מתכנה על שם עיקרו כמו דבש תמרים חומץ סתוניות: וחכמים מתירין. בגמרא פריך היינו ת"ק: גמ' כל שאין דרכו לאכול ודרך היוצא ממנו לאכול. כגון סתוניות ת"ק פליג אדר"ש בין בדבש תמרים בין בחומץ סתוניות דרבנן שרו תרווייהו ואסרי סתוניות גופייהו ור"ש אוסר בדבש תמרים ובחומץ סתוניות ורבנן בתראי קיימי אהא דקאמר ת"ק מן הסתוניות מותר בחומץ סתוניות הא בסתוניות גופייהו אסור וחכמים מתירים סתוניות גופייהו: מתני' מפני שהוא שם לווי. אכולה קאי: גמ' ירקות שדה. אינן קרוין ירק סתם והרוצה לומר ירקות שדה צריך לחבר שם לירק ולומר ירקות שדה וכן כולם: אבל בשביעית מתהפך הענין לפי שאין ירקות גינה מצויין שאין גדלים בלא עבודה ואוכלין ירקות שדה לפיכך בלשון העולם ירקות סתם הויי ירקות שדה:

לא שנו אלא במקום שאין מביאין ירק מחוצה לארץ לארץ אבל במקום שמביאין ירק מחוצה לארץ לארץ אסור [א]כתנאי אין מביאין ירק מן חוצה לארץ לארץ רבי חנניה בן גמליאל אומר מביאין ירק מחוצה לארץ לארץ מ"ט דמאן דאמר אין מביאין [ב]אמר רבי ירמיה משום גוש: **מתני'** [ג]א מן הכרוב אסור [א] באיספרגוס מן האיספרגוס מותר בכרוב [ב]מן הגריסין אסור במקפה ורבי יוסי מתיר [ג]מן המקפה מותר בגריסין [ד]מן המקפה אסור בשום ור' יוסי מתיר מן השום מותר במקפה [ד]מן העדשים אסור [ב] באשישים ר' יוסי מתיר מן האשישים מותר בעדשים [ה]חטה חטין שאני טועם אסור בהן בין קמח בין הפת [י]גרים גריסין שאני טועם אסור בהן בין חיין בין מבושלין רבי יהודה אומר קונם גרים או חטה שאני טועם מותר לכוס חיים: **גמ'** תניא ר' שמעון בן גמליאל אומר [ז]חטה שאני טועם אסור לאפות ומותר לכוס חטים שאני טועם אסור לכוס ומותר לאפות חטה חטין שאני טועם אסור בין לכוס בין לאפות [ח]גרים שאני טועם אסור לבשל ומותר לכוס גריסין שאני טועם אסור לכוס ומותר לבשל גרים גריסין שאני טועם אסור בין לבשל בין לכוס:

הדרן עלך הנודר מן המבושל

(גמ') **לא שנו.** דשביעית מותר בירקות הגינה אלא במקום שאין מביאין ירק מח"ל דכיון שאין מביאין ודאי לא נדר אלא מאותם שמסתפקים שם היינו מירקות השדה ולהכי מותר בשל גינה: **אבל במקום שמביאין כו' אסור.** אף בירקות הגינה הואיל ורגילין לאכול שם בין ירקות השדה בין ירקות הגינה דודאי אדעתא דהכי נדר: **כתנאי כו'.** לדעתא דמ"ד אין מביאין ירקות כו' לדידיה מותר בירקות גינה ואסור בירקות שדה דכיון דאין מביאין לאו עליה נדר ולמ"ד מביאין אסור אף בירקות גינה: **משום גוש.** שמא יש מעפר חולה לארץ **אבל במקום שמביאין ירק מח"ל לארץ אסור.** כלומר אסור בשניהם דהוי ליה מקום שמסתפקין [ז]זה מזה: **משום גוש.** חוששין להביאו משום חששא דגוש הנדבק בו וגושא דארץ העמים טמא כדאיתא בפ"ק דשבת (דף טו:): **חטה שאני טועם אסור לאפות.** דפת חטה מיקרי דחד גופא נמי הוא אבל חטים משמע לכוס מפני שאדם כוסס חטים חלוקין ביחד:

הדרן עלך הנודר מן המבושל

בעיקרייהו וטמא משום ספק מת: **מתני' אסור באיספרגוס.** דהוי בכלל כרוב דמין כרוב הוא: **מותר בכרוב.** דאין כרוב בכלל איספרגוס [א]: [ה]**אסור בשום.** שנותנים ממנו בקדרה דהיינו בכלל מקפה: **מותר במקפה.** דאין מקפה בכלל שום: **אסור במקפה.** של גריסין: **מותר בגריסין.** ד"ה דאין גריסין בכלל מקפה: **מן המקפה.** של גריסין: [ו]**ר' יוסי מתיר.** דקסבר אין מקפה בכלל גריסין: **אסור בשום.** של מקפה: **אסור באשישים.** בפת שמעורב בו קמח עדשים דיש בכלל עדשים אשישים: **ומן אשישים כו'.** דברי הכל היא: **ר' יהודה אומר קונם גרים או חטה שאני טועם מותר לכוס.** חטה וגרים (ב) סתם דלא אמר חטה חטין גרים גריסין דקסבר [ר"י גרים או חטה] מבושלים משמע חיין לא משמע ור' יהודה לא פליג עליה דתנא קמא: **גמ' אסור לאפות.** דלאדעתא דהכי אמר חטה כדי לאפות דחטה גרגיר א' משמע ומגרגיר לא קאמר: **חטין.** משמע חיין: **גרים.** משמע מבושל (ג): **גריסין.** משמע נמי חיין:

הדרן עלך הנודר מן המבושל

עין משפט נר מצוה

כ א ב ג ד מיי' פ"ט מהלכות נדרים הל' י טוש"ע י"ד סימן ריז סעיף י:

כא ה מיי' שם הלכה ט טוש"ע שם סעיף כ:

כב ו מיי' שם הלכה י טוש"ע שם סעיף כא:

כג ז מיי' שם הלכה ט טוש"ע שם סעיף כ:

כד ח מיי' שם טוש"ע שם סעיף כא:

הגהות הגר"א

[א] משנה באספרגוס. נ"ב פירש רב האי גאון מין כרוב שאורין אותו ביין ובלשון יוני יין של בקר נקרא אספרגוס (ועי' רש"י ברכות נ"א ע"א ד"ה אספרגוס): [ב] שם באשישים. נ"ב בירושלמי מפרש טלופחין מקליין וטחינן ומגבלן בדבש ומטוגנין:

תוספות

לא שנו. דבשביעית מותר בירקות גינה משום דלא שכיחי שיאכלו ירקות גינה אלא במקום שאין מביאין כו' אבל במקום שמביאין שכיח הוא ירקי גינה ונתכוין לאסור ירקי גינה בשביעית: משום גוש. דדרך הירק להיות גוש תלוי בו וגזרו על גוש ארץ העמים: **איספרגוס.** מין כרוב הוא ובכלל כרוב הוא: מן האיספרגוס מותר בכרוב. דשאר כרוב אינם קרויין איספרגוס: מן הגריסין אסור במקפה של גריסין. שנקראת גריסין אף כשהן בתבשיל אבל מן המקפה מותר בגריסין יבשין דלא תימא דכי נדר במקפה מן הראוי למקפה קאמר והיינו גריסין ולרבנן איצטריך דאע"ג דאסרי שום כשנדר במקפה הכא מודו: מן השום מותר במקפה. דלא נתכוון אלא לשום יבש: מן המקפה מותר בשום. אע"ג דלא נתכוון אלא לראוי למקפה ושום ראוי למקפה: מן האשישים. פי' פסולת עדשים מותר בעדשים שאין העדשים נקראין אשישין מן העדשים אסור באשישים שהם נקראים על שם העדשים ור"י מתיר דקסבר דאינם בכלל עדשים: חטה חטין שאני טועם אסור בין בחטין בין בפת. דחיטה משמע לאפות ומיהו בברייתא בגמ' גרסינן איפכא ושמא טוב לפרש הכא חטה או חיטים גרים או גריסין אסור בין חיין בין מבושלין ורבי שמעון ורבי יהודה מחלקין בין חטה לחטין גרים גריסין כדמפרש גבי חטה חטין רבי יהודה אמר קונם גרים או חטה שאני טועם מותרין לכוס חיין דחטה וגרים משתמעי מבושלין: רבי יהודה אומר גרים או חטה שאני טועם מותר לכוס חיים. מדקאמר חטה וגרים סתם ולא אמר (חטה) חטין גריסין קסבר [חטה גרים] מבושלין משמע חיין לא משמע: חטה שאני טועם מותר לאפות. דחטה לא משמע אלא חיין חטין משמע לאפות ורבי שמעון ורבי יהודה לא פליגי דלתרוייהו גרים חטה מבושלין משמע ולא חיין גריסין חטין משמע חיין אבל לא מבושלים:

הדרן עלך הנודר מן המבושל

מסורת הש"ס

א) סנהדרין יב. ע"ש, ב) [שם], ג) [פ' הר"ן על משנה זו נמצא בע"א], ד) [לעיל נב: ע"ש בר"ן פירושו על מלת אשישים], ה) [צ"ל לפני ד"ה אסור בשום], ו) [צ"ל לפני ד"ה מותר בגריסין], ז) צ"ל מזה ומזה,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מותר בכרוב וכו' איספרגוס הס"ד ואח"כ צ"ל ד"ה אסור במקפה של גריסין הס"ד ואח"כ צ"ל ד"ה ר' יוסי מתיר דקסבר אין מקפה בכלל גריסין הס"ד ואח"כ צ"ל ד"ה מן המקפה של גריסין הס"ד ואח"כ צ"ל ד"ה מותר בגריסין דברי הכל דאין גריסין בכלל מקפה הס"ד ואח"כ צ"ל ד"ה אסור בשום של מקפה הס"ד ואח"כ צ"ל ד"ה אסור בשום שנותנין וכו' בכלל מקפה הס"ד ואח"כ מ"ה מותר במקפה וכו' בכלל שום הס"ד ואח"כ ד"ה אסור באשישים: (ב) ד"ה ר' יהודה וכו' לכוס חטה וגרים חיים כיון דלא אמר חטה חטין גרים גריסין קסבר חטה וגרים סתם מבושלים משמע חיין לא משמע כצ"ל: (ג) ד"ה גרים משמע מבושל גריסין משמע חיין גרים גריסין משמע נמי חיין והד"א:

פירוש הרא"ש

גמ' אבל במקום שמביאין ירק מחוצה לארץ אסור. אף בירקות גינה דכיון דמצויין שם דעתם גם עלייהו: משום גוש. עפר הנדבק בירק וחכמים גזרו טומאה על גוש עפר הבא מארץ העמים בפ"ק דשבת (דף טו:): מתני' אסור באיספרגוס. הוא מין כרוב אבל אין כרוב נקרא על שמו: מן הגריסין אסור במקפה. ואפי' כי נתנו במקפה עדיין שם גריסין עליהן: ור' יוסי מתיר. דקסבר לא מיקרו גריסין אלא מקפה של גריסין והוא מן גריסין נדר: מן המקפה מותר בגריסין. דלא תימא כי היכי דנודר מן המקפה אסור בשום משום שדרך ליתן שום במקפה הוא הדין נמי כי נדר מן המקפה יהא אסור בגריסין משום שדרך לעשות הגריסין מקפה קא משמע לן דלא דמי משום דשום רגילין ליתן בכל מיני מקפה כי נותן טעם והשום הוא המקפה אבל אין עושין מגריסין לבדן מקפה אלא מכמה מינים עושין מקפה: אסור באשישים. פסולת עדשים: חטה שאני טועם כו'. מייתור לשונו שהזכיר שתיהם נאסר בכל אחד נמי כדמפרש רשב"ג בברייתא דחטה משמע לאפות וחטים משמע לכוס: גרים חטה שאני טועם מותר לכוס חיין. לא פליג אתנא קמא:

הדרן עלך הנודר מן המבושל

מוסף רש"י

משום גוש. שמא יביא עמה מגוש ארץ העמים שמטמאה באהל ויטמא טהרות של ארץ ישראל (סנהדרין יב.). באיספרגוס. מין של כרוב הוא, ואספרגוס בכלל כרוב הוא ואין כרוב בכלל אספרגוס (ראמ"ה בשמו). או: משקין לשתותו קודם אכילתו בבקר (פסחים קי: וכעי"ז ברכות נא. וקדושין ע.) בלשון פרסי קורין לכרוב איספרגוס, וזהו ששנינו הנודר מן הכרוב אסור באיספרגוס, ומשקין הוא שעושין מכרוב ומיין ורגילין היו לשתותו בכל בקר לרפואה קודם אכילה (רשב"ם פסחים שם. ועי' הגהות הגר"א כאן). מן האשישים מותר בעדשים. שאין אשישים בכלל עדשים (ראמ"ה בשמו).

הדרן עלך הנודר מן המבושל